

SATSA

En förebyggande och främjande
insats i gymnasieskolan

Haninge – Nynäshamn – Tyresö

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Stöd till studier vid psykisk ohälsa

I SATSA-projektet är fokus att tillföra ett förstärkt stöd i gymnasieskolan så att fler unga klarar att genomföra en gymnasieutbildning.

Uppdraget handlar om att utifrån metoden Supported Education stötta elever med psykisk ohälsa att må rimligt bra för att lyckas uppnå kraven som skolan ställer.

Samverkan i övergångarna bidrar till att fler elever fångas upp i tid. Förstärkta väglednings- och arbetslivsinriktade insatser vidgar elevernas perspektiv på sig själva och omvärlden för att de sedan ska kunna fatta väl underbyggda val inför framtiden.

Vad kostar ett utanförskap

I rapporten *Utanförskap och unga* (MUCF 2022) beräknas priset för samhället för varje ung människa som hamnar i ett utanförskap, det vill säga som inte kan försörja sig med eget arbete på en arbetsmarknad. Två typer av effekter räknas in, det första är det produktionsvärde som samhället går miste om som förlorade skatteintäkter, det andra handlar om kostnader för försörjning t ex försörjningsstöd. Lite förenklat beräknas på dettas sätt ett års utanförskap kosta mellan 500 000–600 000 kronor.

Det betyder att samhället redan efter att en person fått stöd, som bidrar till en fullföljd gymnasieutbildning och därefter arbete, tjänat in kostnaden för en heltidstjänst som lagts på det förebyggande arbetet.

Till utanförskapets pris kan också adderas en mängd andra följdkomplikationer till exempel depressioner som fördjupas, missbruk eller kriminalitet som leder till stora kostnader för olika insatser från samhällets sida. Prislappen att avstå ifrån investeringar till det förebyggande arbetet kan alltså stiga till betydligt högre summor än 500 000 kronor per år.

Coacherna i SATSA

Studie- och yrkesvägledare har fokus på förstärkt vägledning och personlig coachning, med målet att inspirera, motivera och stödja individen i att upptäcka sina styrkor, övervinna hinder och ta aktiva steg mot en meningsfull framtid.

Arbetsterapeut arbetar holistiskt med elevens hela livssituation för att skapa förutsättningar för en fungerande studievardag. Eleven får stöd med hållbara strategier inom områden som sömn, stresshantering och struktur för att trivas och lyckas med sina studier.

I Nynäshamn finns även ett coachstöd. Coachstöd innebär en närvarande och individanpassad insats där eleven får det stöd som behövs för att lyckas i sina studier. Genom att finnas på plats, exempelvis i klassrummet, skapas trygghet och struktur som hjälper eleven att fokusera, utvecklas och nå sina mål.

Coacherna i SATSA jobbar i team, och i samverkan med skolornas övriga personal. Tillsammans ger de personlig coachning och stöd till cirka 30–40 elever per år. Coacherna jobbar dessutom med mer generella insatser till många elever på skolan utifrån behov och önskemål som fångats upp hos lärare, mentorer och eleverna själva, samt är pådrivande i utvecklingsarbetet kring övergångar.

Coacherna jobbar med följande skolor:

Haninge – Fredrika Bremergymnasiet och Riksäpplets gymnasium

Nynäshamn – Nynäshamns gymnasium

Tyresö – Tyresö gymnasium

”

De är ett hjälpmedel för att få till en förändring. Men du måste vilja själv. Om du vill så kommer de att hjälpa dig att förbättras.

- Deltagare i SATSA

Nationella utmaningar och insats i SATSA

Kritiska övergångar mellan skolformer

Ungefär en fjärdedel av de elever som påbörjar en gymnasieutbildning på ett nationellt program når inte en examen inom tre år. Ungdomar som inte studerar eller arbetar utgör en särskilt utsatt grupp där några gemensamma nämnare är: inlärningssvårigheter i skolan, oavslutad gymnasieutbildning och psykisk ohälsa. En dålig överlämning kan bidra till att en elev inte tar sin examen. Det är därför extra viktigt att övergången blir bra för de elever som i någon form behöver extra stöttning (Hagquist, 2015).

Coacherna underlättar kritiska övergångar mellan årskurs 9 och gymnasiet

Coacherna träffar elever, som identifierats av grundskolan, redan i slutet av årskurs 9. Ett relationsskapande arbete påbörjas, studiebesök genomförs på gymnasieskolan innan utbildningsstart där eleverna kan få träffa mentor, se lokalerna etc. Eleverna erbjuds fortsatt personligt uppföljande stöd av coacherna.

Extra anpassningar

Skolan ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (Skollagen). Med det kompensatoriska uppdraget menas skolväsendets skyldighet att med olika medel säkerställa att alla elever ges goda förutsättningar att nå de nationella kunskapskraven oavsett utgångsposition, exempelvis socioekonomisk bakgrund och funktionsvariationer (Ryffe 2019).

Coacherna ger individuellt stöd till elever i gymnasieskolan

Coacherna erbjuder elever personlig coaching utifrån metoden Supported Education. Det innebär att coach och elev går igenom hur redo eleven är att genomföra vissa förändringar för att klara sina studier. Coach ger stöd i att genomföra förändringar och följer upp hur det går. Det

kan handla om ökad struktur kring studier, stöd i kontakter med mentor/lärare, anpassningar och stöd kring sömn eller annat som påverkar möjligheterna att lyckas med skolan. Stödet ges så länge eleven vill.

Förberedelser inför ett arbetsliv

Vägledning är viktig för både den enskilde individens möjlighet att göra väl underbyggda val, men också för att möta arbetslivets krav och förväntningar. Investeringar i väl fungerande vägledning lönar sig på lång sikt. Det finns samband mellan vägledning och bättre utbildningsresultat. Eleverna blir mer motiverade att lära sig när de kan koppla sina erfarenheter i klassrummet till yrkesframgångar i framtiden (Skolverket, Investera i studie- och yrkesvägledning 2022).

Coacherna bidrar med förstärkt vägledning och arbetslivsinriktade insatser

Coacherna genomför individuella- och klass/gruppinsatser utifrån behov och ofta på uppdrag från lärare och mentor, eller i samverkan med skolans elevhälsoteam. Det kan handla om stöd till klasser med bristande motivation, låg närvaro eller svag sammanhållning. Exempel på insatser kan vara workshops om värdegrundsfrågor, studieteknik, karriärvägledning, jobbsökande eller stresshantering och sömn.

Kritiska övergångar mellan skola och arbetsliv

För att unga ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden krävs det ofta att de har gymnasiekompetens. Men varje läsår är det minst 25 procent av eleverna som avslutar skolan utan gymnasiekompetens. Det innebär att var fjärde elev som lämnar gymnasiet löper mycket hög risk att bli arbetslös och ingå i gruppen UVAS, (unga som varken arbetar eller studerar). Många av dessa fastnar i ett långvarigt utanförskap. Lokalkunskap, samverkan och rätt stöd i övergången verkar göra skillnad för unga som varken arbetar

eller studerar. Det visar en ny rapport från IFAU (Renate Minas och Tomas Korpi vid Stockholms universitet 2024).

Coacherna underlättar övergångar mellan skola och arbetsliv

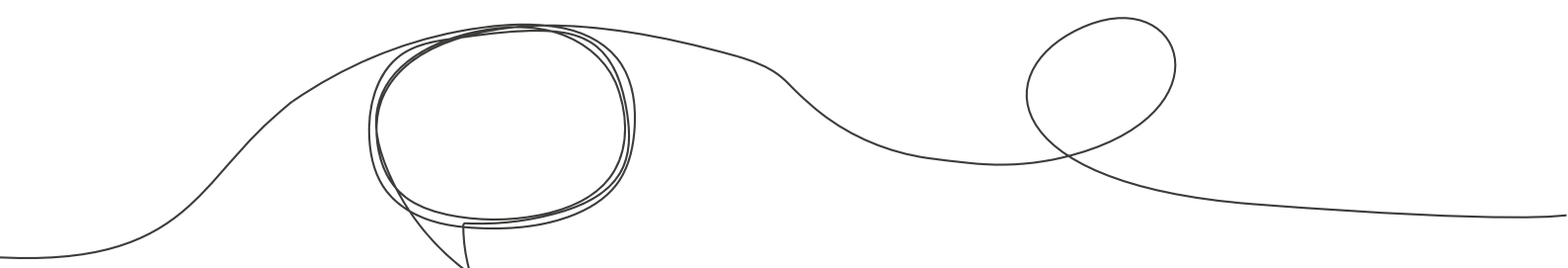
Under sista året på gymnasiet försöker coacherna tillsammans med skolans övriga personal nå elever som saknar en plan efter gymnasiet. Coacherna följer upp behoven i samverkan med olika relevanta aktörer som till exempelvis kommunala aktivitetsansvaret, kommunernas arbetsmarknadsenheter och Arbetsförmedlingen, och erbjuder olika stöttande insatser. Målsättningen är att alla elever ska ha en plan efter gymnasiet och att de ska veta var de ska vända sig om det inte blir som de tänkt sig.

”

Kontakten med SATSA, det har fungerat extremt bra. Jag hamnade i min depression, men jag var mer i skolan. Förra året tänkte jag att det var sjukt att jag var i skolan. Kommunikation, begriplighet, uppmuntran. De ger inte upp på en, de hör av sig. De ger aldrig upp. De är så hjälpsamma med att strukturera upp skolarbetet. Om du har koll på det kan de hjälpa dig.

- Deltagare i SATSA

Vad säger deltagarna?

Ungdomarna beskriver att personalen i SATSA bryr sig om eleverna (mer än andra på skolan) Med SATSA pratar eleverna om andra saker än med kurator, skolsköterska eller mentor.

SATSA...

... är tillgängliga.
... dömer inte.
... hjälper till med strategier för att klara skolgången.
... följer upp med och beskriver situationer för lärare.

Det ger...

... bättre rutiner
... bättre mående
... bättre skolplanering
... bättre motivation.
... bättre närvaro
... bättre skolresultat

(Sammanfattning, Deltagares erfarenheter av stöd från SATSA, Tranquist utvärdering, 2025)

Framgångsfaktorer

- Arbeta tillsammans med elev och elevens nätverk mot samma mål.
- Samverkan med grundskolan i övergången till gymnasiet.
- Samverkan inom gymnasieskolan med elevhälsoteam, lärare och mentorer.
- Samverkan med Arbetsförmedlingen med flera aktörer i övergången från skola till arbetsliv
- Samverkan med psykiatri för elever som behöver det.
- Helhetsperspektiv där mående och livssituation kopplas till skolgången.
- Icke-dömande perspektiv.
- Coachande förhållningssätt.
- Strukturerat stöd via metoden Supported Education.

”

De lyfter fram en okej känsla. De kan påminna mig om att fokusera på det som fungerar. De kan stötta mig genom att finnas där. Stöttandet. Icke-dömandet. Att de inte blir arga eller dömande.

- Deltagare i SATSA

Resultat

Till och med 2024

2024
skrevs
22
elever

in i Satsa i övergången från årskurs 9.
Det var elever som av grundskolan identifierades
som elever som kanske inte kommer att dyka
upp på gymnasiet alternativt som riskerar ett
tidigt avhopp. Samtliga 22 elever fick stöd i
övergången och ingen av dessa elever hade
hoppat av skolan i slutet av året.

16
elever

har fått stöd via WeMind
psykiatri i Haninge.

Övriga
75
elever

som skrivits in i projektet
har kopplats på under pågående läsår.
Av dessa har 24 elever avslutats varav
fyra på grund av studieavbrott.

821
elever

har fått del av generella
arbetslivsinriktade insatser.

Rutiner och arbetssätt i övergången
mellan gymnasiet och arbetslivet
håller på att utvecklas.

Rutiner och arbetssätt i övergångarna
mellan grundskola och gymnasiet
har förstärkts.

Om SATSA

SATSA-projektet pågår under sep 2023 - maj 2026. Målsättningen är att utveckla ett förstärkt stöd i studier så att fler unga ska klara att avsluta en gymnasieutbildning, och att övergångarna mellan skola och arbetsliv ska underlättas.

Projektet utgår ifrån metoden Supported Education. Via metoden ges ett konkret stöd till elever som har svårigheter i skolan och som vill lyckas med sina studier. Kommunerna Haninge, Tyresö och Nynäshamn, Region Stockholm (WeMind psykiatri i Haninge) och Arbetsförmedlingen ingår i projektet.

Europeiska socialfonden och Samordningsförbundet Östra Södertörn delfinansierar och möjliggör projektet tillsammans med ovan parter.

Mer information om SATSA finns på vår hemsida samordningsforbundetostasodertorn.se/vi-gor/satsa/

Medfinansieras av
Europeiska unionen